

บันทึกการประชุม Sufficiency for Sustainability Alliance (S4S) Roundtable ครั้งที่ 3/2567

วันจันทร์ที่ 20 พฤษภาคม 2567 เวลา 13.30 น. – 17.00 น.

ห้อง 503 (ชั้น 5) วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

รายชื่อคณะทำงานที่เข้าร่วมประชุม

1. คุณกษิต ภิรมย์	Caux Roundtable
2. ดร. วิโรไท สันติประภพ	
3. รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตา รักธรรม	มหาวิทยาลัยมหิดล
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สุขสรรค์ กันตะบุตร	มหาวิทยาลัยมหิดล
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปิติสันต์	มหาวิทยาลัยมหิดล
6. รองศาสตราจารย์ ดร. กฤตินี ณัฐวุฒิสิทธิ์	สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร. พัฒนาพร ฉัตรจุฑามาส	สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์
8. คุณวสุ ศรีวิภา	สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรณัฐ พุคักดีศรีกิจ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. รองศาสตราจารย์ ดร.คณิสร์ แสงโชติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล อีสสระรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. คุณศรพล ตุลยะเสถียร	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
13. คุณฉัตรชัย ทิศาดลดิถ	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้เข้าร่วมประชุมทางไกลออนไลน์ผ่านระบบ Zoom Meeting

1. คุณต๋องใจ ธนะชานันท์	C asean / ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรทัต วินิจ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ธนดา จันทร์สม	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้บันทึกการประชุม

1. ดร. ฉัตรชัย ฉัตรภิญญาคุปต์	มหาวิทยาลัยมหิดล
2. คุณพรรณภา ปรีชญาวรานนท์	C asean (เลขาคณะทำงาน)

เริ่มการประชุมเวลา 13.00 น.

วาระที่ 1 การ Brainstorm ประเด็น: What is Sufficiency for Sustainability?

- ดร. วิจิตา คณบดีวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวเปิดประชุมและต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน
- ดร. วิโรไท กล่าวขอบคุณทุกท่านและเชิญให้ผู้เข้าร่วมประชุมแนะนำตัว

- ดร. วิโรไทกล่าวว่าเมื่อเราเริ่มดำเนินการ S4S Alliance และมีการพูดคุยอย่างต่อเนื่อง ดร. สุขสรศรีได้ช่วยพัฒนา position paper ในเบื้องต้นแล้วว่า S4S คืออะไร ผลต่อเนื้อก็คือเกิดการ debate กันว่าจริง ๆ แล้ว S4S แปลว่าอะไร และ คำว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ; คำว่า Sustainability คืออะไร ซึ่งยังตีความต่างกันอยู่ จึงคิดว่าในวง roundtable ในวันนี้ พวกเราน่าจะมาระดมสมองเพื่อนิยาม S4S อย่างไรให้ชัดเจน เมื่อกรอบนี้ชัดเจนแล้วการพัฒนาองค์ความรู้ การทำงานวิจัย งาน training และ งาน advocacy ก็ชัดเจนมากขึ้น ดร. วิโรไทขอใช้เวลาประมาณ 30 นาที เพื่อระดมสมองและพูดคุยกันในประเด็นนี้
- ดร. วิโรไทได้นำเสนอ PowerPoint เรื่อง Defining Sufficiency for Sustainability โดยวัตถุประสงค์ของสไลด์ชุดนี้ทำขึ้นเพื่อนิยาม core component ของ S4S ว่าควรจะมีกรอบและหลักคิดอย่างไรบ้างเพื่อใช้เป็น guiding principle สำหรับการทำงานในอนาคตของ S4S Alliance ต่อไป เราควรจะอธิบายได้ว่า S4S นี้เหมือนและต่างจาก sustainability practices ในมิติอื่น ๆ ในแนวคิดหรือกรอบอื่น ๆ (เช่น CSRs, SDGs, หรือ BCG) อย่างไร
- S4S มี 2 คำ คือ “Sufficiency” และ “Sustainability” ในส่วนของ Sufficiency ตามกรอบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข) ซึ่งเป็นกรอบที่ผ่านการถกเถียงจนได้คำใหญ่ ๆ ซึ่งกว้างและเข้าใจยาก จนบางครั้งก็มีการตีความจนอะไร ๆ ก็เข้ากรอบนี้ได้หมด หลายบริษัทบอกว่าทำตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่บางทีอาจจะถูกตีความเพียงบางส่วนเหมือนเอาพฤติกรรมที่ทำมาแล้ว fit ในกรอบใหญ่นี้ ซึ่งก็อันตรายเช่นกัน
- ดังนั้นเมื่อเราพูดถึงโจทย์ใหญ่ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือเราจะถ่ายทอด (translate) หลักการ SEP ออกมาเป็น how-to เป็น practices ที่สอดคล้องกันได้อย่างไร
- สิ่งที่เรากำลังคุยกันในการประชุมครั้งนี้แล้วนอกจากประเด็นเรื่อง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขแล้ว ถ้ามองไปถึงวิธีนำหลักปรัชญาฯ ไปใช้ปฏิบัติที่คนไม่ค่อยพูดถึงคือ หลักการทรงงาน 23 ประการ ของพระเจ้าอยู่หัว ร. 9 (หรือ 27 ประการแล้วแต่การตีความ) ที่เสมือนเป็น CODE OF CONDUCT ของการทรงงาน โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการพัฒนาชุมชน สังคม ซึ่งก็มีหลากหลายมิติที่อาจนำมาใช้เป็นหลักคิดของการดำเนินการในภาคธุรกิจได้
- ดร. สุขสรศรีได้เสนอในการประชุมครั้งนี้แล้วไว้ว่านอกจาก 3 ห่วง 2 เงื่อนไขแล้ว เราน่าจะผสมผสานหลักการทรงงาน 23 ประการนี้เข้ามาด้วย ซึ่งการผสมผสานจะทำให้เห็นภาพชัดมากขึ้นคือมีทั้ง (1) กรอบใหญ่ และ (2) how to ด้วย ต่างจาก SDGs ที่มีแต่เป้าหมายแต่ไม่มีวิธีการ
- เพราะฉะนั้นเวลาที่พูดถึง “What is Sufficiency” ในกรอบของ S4S นั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือต้องเริ่มจากตระหนักรู้ภายในหรือ inner realization ก่อนที่จะปรับไปสู่การปรับพฤติกรรมที่สังเกตได้ (observed actions) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป็นเพียงองค์ความรู้ลอย ๆ แต่เป็นเรื่องที่ต้องตระหนักรู้จากภายในสู่การปรับพฤติกรรมไปสู่การปฏิบัติ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แปลว่าพอมีพอกิน พระเจ้าอยู่หัวท่านหมายถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ใจ คือเน้นที่ inner realization เรื่องนี้สำคัญเพราะเราจะเห็นว่าการให้รางวัลต่าง ๆ

จะเป็นการสังเกต (observe) จากพฤติกรรมเป็นส่วนใหญ่โดยไม่ได้สะท้อนสปิริตหรือสิ่งที่อยู่ข้างในว่าเป็น inner realization ก่อนที่จะตัดสินใจทำหรือเปล่า

- ดังนั้นถ้าเราสะท้อน inner realization ได้และออกมาเป็น observation actions (ไม่ใช่ในทางตรงข้ามคือดูจากการปฏิบัติย้อนไปดู inner realization) และไม่ดูเพียงแค่อากการ เมื่อดูที่ใจเรามักจะสะท้อนในเรื่องการตัดสินใจในเรื่องยาก ๆ ที่ต้องเลือกที่จะสะท้อนความพอประมาณ เช่น การสร้างภูมิคุ้มกันแปลว่าจะนำมาสู่การบริหารความเสี่ยงที่ดีไม่ใช่ตรงกันข้าม คือไม่ใช่การบริหารความเสี่ยงที่ดีจะแปลว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเสมอ
- ประเด็นที่สอง สิ่งทีในหลวงร.9 ได้ทรงแสดงให้เห็นจากวิธีการทรงงานที่ท่านมองจากองค์รวม holistic practice เป็นเรื่องสำคัญ ไม่ใช่เป็นเรื่องกิจกรรม ถ้ามองในกรอบ Sufficiency Economy Philosophy (SEP) ที่มองผลกระทบไปสู่ข้างนอกด้วย holistic practice จะเป็นองค์รวมที่การเชื่อมโยงกันในส่วนต่าง ๆ ทั้ง environment ทั้ง governance ด้วย holistic practice จะต้องสะท้อนใน core business ด้วย
- Sustainability เป็นคำที่ใหญ่มาก มีวิธีการปฏิบัติเยอะ ที่เราอยากเห็นในภาคธุรกิจคือใน substance จริง ๆ ไม่ได้เป็นแค่กิจกรรม CSR หรือทำเพื่อ inform แต่ให้เกิดผลได้อย่างแท้จริงและต้องอยู่ใน core strategic component จริง ๆ เช่น เมื่อองค์กรจะตัดสินใจเรื่องการลงทุนโครงการใหญ่ ต้องสะท้อนให้เห็นได้ว่าเป็นการคิดที่อยู่บนพื้นฐานพอประมาณ ไม่สุดโต่ง บริษัทฯ ต่างประเทศมีมิติของ sustainability ของวัฒนธรรมองค์กรอยู่ใน DNA ขององค์กรและทำให้เกิดผลจริง
- เวลาพูดถึง sustainability ก็จะมีการพูดถึง BCG, social license to operate, Triple Bottom Line ดร. วิโรไท กล่าวว่่าอันที่ขอบคือ “Doing well by doing good” คือธุรกิจโตได้อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิด positive impact สู่อสังคมนและสิ่งแวดล้อมด้วย ดร. วิโรไทชอบคำที่ถอดความsustainability เป็นภาษาไทยว่า “ธุรกิจชนะ สังคมวัฒนา”
- โครงการในพระราชดำริของในหลวงและสมเด็จพระย่า มีทั้ง E-S-G คือ Environment, Social, Governance ด้วย ดร. วิโรไทเรียงลำดับใหม่คือ G-S-E คือ G มาก่อนเพราะในบริบทของประเทศไทย governance สำคัญมาก แต่ทั้งสามเสาต้องถูก jointly adopt into core business consideration ด้วย ส่วนคำอื่นที่เกี่ยวกับ sustainability เช่น green bond หรือ sustainability report ไม่ใช่ core business practice เป็นแค่เครื่องมือ มันควรสะท้อนให้เห็นได้ใน strategy ใน organization culture ใน DNAขององค์กร และหากสามารถระบุ overlapping area ระหว่าง การ enhance long term competitiveness ไปพร้อม ๆ กับการตอบโจทย์ social pain และ environmental pain ของสังคมได้จะทำให้ “ธุรกิจชนะ สังคมวัฒนา” ได้ ถ้าเราจะทำ S4S sustainability ควรจะเป็น real sustainability ที่มี positive impact ก็ควรจะทำให้ถึงระดับ practice
- มิติของ S4S ที่เสนอว่าอะไรที่ใช่ อะไรที่ไม่ใช่ ก็ขอเสนอ 4-5 ประเด็นที่สำคัญ คือ

- ประเด็นแรก เริ่มจาก intention ของการนำหลักคิด SEP มาใช้ ไม่ได้ดูเพียง observable behavior หรือ outcome เท่านั้น ต้องมี intention ที่มาจาก inner realization ของผู้บริหารระดับสูงสุดและผมก็ไม่ประหลาดใจว่าเรามักจะเห็นได้ว่าจะเกิดได้ธุรกิจครบครันก่อน
- ประเด็นที่สองคือ Holistic strategies โดยไม่ได้เป็นแค่ activities
- ประเด็นที่สาม ต้องไปดูว่าวิธีการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ต่าง ๆ ว่า involved tradeoff ใน investment decision และการจัดสรรงบประมาณ
- ประเด็นที่สี่ บริษัทจะหาสิ่งที่เป็น overlapping area ระหว่าง long term competitiveness และ ESG, Clearly minimizing หรือ eliminate unintended consequences before
- ประเด็นที่ห้า ถ้าหากผลจะอยู่ยาว sustainability ต้องอยู่ในวัฒนธรรมองค์กรที่สัมผัสได้ ต้องลงมาจากผู้บริหาร ไปสู่ผู้ปฏิบัติงาน พนักงาน วิธีการดูแลลูกค้า และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ต้องสะท้อนใน organizational culture
- ประเด็นเหล่านี้ก็ list ขึ้นมาเพื่อเปิดให้พูดคุย discuss กันเรื่อง S4S และอยากจะฟังความคิดเห็นจากทุกท่าน

ความคิดเห็นจากที่ประชุม

- สำหรับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักการทรงงาน ดร. สุขสรรค์ เห็นว่าหลักการทรงงานเป็น action ที่แสดงให้เห็นว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเอาไปใช้ในการทำงานอย่างไรมากกว่า เรื่องการระบุ (determine) ระดับของ sufficiency ต้องดูปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาปัจจัยภายในภายนอกขององค์กรด้วย บางธุรกิจ เช่น อุตสาหกรรม ประเภท fast changing technology ก็อาจมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนมาก ๆ ทันที เพื่อให้ตัวเองขาดทุนและให้องค์กรอยู่รอดด้วย เพราะบริบทของธุรกิจเป็นอย่างนี้และธุรกิจของเขาทำได้
- ข้อสังเกตอีกส่วนจาก ดร. สุขสรรค์คือ inner realization ต้องมาจาก organization culture โดย organization culture ต้องมาเป็นลำดับแรกแล้วมันจะเป็นตัวผลักดันตัวอื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด ถ้ามีวัฒนธรรมองค์กรถูกต้อง สิ่งต่าง ๆ ที่ ดร. วิโรไท กล่าวมาก็จะเกิดขึ้นได้ตามนั้น ในงานวิจัยมาตรฐานธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้สำนักงาน กปร. เราก็เอาตัววัฒนธรรมองค์กรเป็นตัวตั้งเช่นเดียวกัน
- ดร. กฤตินี จากศศินทร์ ชวนคิดเรื่อง intention จากงานวิจัยที่ ดร. สุขสรรค์ทำมา พบว่าการประเมินว่าองค์กรนำไปใช้หรือไม่ นั้น เราดูที่ strategic practice แล้วถอดออกมาว่ามันสะท้อน inner ว่าเขามีความพอประมาณ และด้านอื่น ๆ เมื่อเราไป fix ว่ามันต้องมี intention อย่างเดียวมันจะเป็น one-way คือต้องตั้งใจจริง ๆ แต่จริง ๆ แล้วในทางปฏิบัติหลายกรณีเราก็เห็นว่าองค์กรก็ practice ไปก่อนแต่ใน practice นั้นมันสอดคล้องกลับมาได้ว่าเค้าตั้งใจ สาเหตุอาจเป็นเพราะเค้ามี organizational culture นั้นปลูกฝังอยู่ ดังนั้นแม้ว่าสมาชิกในองค์กรบาง

คนยังเข้าไม่ถึง intention แต่ด้วยวัฒนธรรมขององค์กรก็พาให้องค์กรปฏิบัติไปแล้ว พอปฏิบัติไปแล้ว แล้วพอเราทำวิจัยเข้าไปมันถึงสนับสนุนว่าที่ปฏิบัติอยู่องค์กรมี inner realization อยู่

- ดร. กฤตินี เสนอว่าเราอาจจะไม่ต้อง fix ว่าต้องมี intention มาก่อน ในงานสัมมนาที่เพิ่งไปร่วมมาในสาย family business ก็เน้นที่ values, visions และ culture อยากเสนอให้ขยายจาก intention ไปสู่ values และ visions ด้วย ซึ่งมันวัดง่ายเพราะถูก spell out เป็นรายงานต่าง ๆ ออกมาว่าองค์กรนี้มี values อะไร มี vision อะไร มี culture อะไรซึ่งก็ไม่ต้องใช้การสัมภาษณ์
- ดร. สุขสรณ์ เสนอว่าเวลาพูดถึง value มันคือ culture จริง ๆ มันคือ shared value กับ vision นั้นเอง เวลาศึกษาองค์กรที่ยั่งยืน เราจะรู้สึกว่ามันเป็น a special place ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง value ทักษะคติ philosophy ได้ และเสนอว่าถ้าจะดูว่าที่ไหนยั่งยืนหรือไม่ เราก็ถามว่าทำไมเขาถึงตัดสินใจแบบนี้ ดูเหตุผลขององค์กร
- เคยสัมภาษณ์ ดร. ประสาน ตอนเป็น CEO ธนาคาร ท่านเล่าให้ฟังว่า มีครั้งหนึ่งมีวงเงินเพื่อปล่อยสินเชื่อโครงการใหญ่แบ่งกัน 2 ธนาคาร ธนาคารแรกรับไป 1.5 หมื่นล้านบาท ส่วนธนาคารท่านรับแค่ 3 พันล้านบาทที่เหลือให้ธนาคารอื่น ๆ รับไป คือสะท้อนว่า diversify risk และรับผิดชอบต่อสังคมเพราะที่มาของเงินคือของประชาชนทั่ว ๆ ไป สามคือ sharing ซึ่งเป็น virtue หนึ่งที่แบ่งกับธนาคารเล็ก ๆ
- ประเด็นนี้ ดร. วิโรจน์ มองต่างว่าอาจจะเป็นวิธีการ deal ธนาคารนี้อาจจะรับความเสี่ยงได้เท่านั้น แต่เขายังเกรงใจลูกค้ารายนี้ เขาก็ปล่อยสินเชื่อเท่านั้นแล้วให้ธนาคารอื่น ๆ ร่วมปล่อย syndicate loan ต่อไป แต่สิ่งที่ดีจากกรณีนี้คือเค้ารับได้แค่สามพันล้าน เค้าก็บอกไปเท่านั้น ว่าเราจะต้องดูที่ inner เพราะเราดูเพียงพฤติกรรมไม่ได้ เขาอาจมี inner intention อื่น ๆ อีกมากที่หากเราไปสังเกตเราจะเห็นหลายอย่างที่ตรงกับแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่ intention อาจไม่ใช่
- ดร. วิชิตา เสนอว่า เมื่อเราพบว่าเค้าปฏิบัติแบบนี้ซึ่งเข้าข่ายแล้วมาย้อนดูการตัดสินใจขององค์กรนั้นว่าทำไมถึงทำแบบนี้ คือส่วนใหญ่เราจะศึกษาไปข้างหน้าว่าเขาทำอย่างไร เราอาจจะดูการตัดสินใจข้างหลังอีกทาง เพราะถ้าเราไม่เริ่มจากพฤติกรรมที่ดี ที่เราสังเกตเห็นได้ก็จะมองไม่ออกเลย คือจะบอกว่ามันยังไม่พอ เราจะต้องมองย้อนไปอีกประเด็นนี้ ดร. วิโรจน์ เห็นด้วยว่าควรเริ่มจากพฤติกรรมที่ observable คือ การตัดสินใจที่สังเกตเห็นได้ แต่ต้องไม่จบเพียงแค่ว่าพฤติกรรม
- ดร. สุขสรณ์ เสนอว่าถ้าจะเอาให้แน่ ๆ คงต้องดูสมมติฐานหรือ assumption ขององค์กร องค์กรทำโดยสมมติฐาน (โดยธรรมชาติ) หรืออาจจะเรียกว่า DNAองค์กร เพราะ organizational culture มันมีหลายระดับถ้าหาถึง assumption ได้ก็จบสมบูรณ์ ด้วย assumption แบบนี้ belief แบบนี้ จึงทำให้เกิดปฏิบัติตามแนวทางแบบนี้
- ที่ประชุมถามว่าถ้าไม่ทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงมันจะไม่ sustain ไหม ดร. วิโรจน์กล่าวถึงประเด็นนี้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหนึ่งในหลักคิดที่นำไปสู่ sustainability โดยที่ SEP เป็นทางหนึ่งแต่ไม่ได้เป็นเพียงทางเดียว และก็ไม่ได้บอกว่าคนที่ทำตาม SEP จะ sustain ตลอด เราควรจะต้องทบทวนด้วยว่าองค์กรบางที่ทำตามหลักๆ

แล้วแต่ไม่ถึง sustainability แต่ execution ก็ต้องสอดคล้องกับ SEP ถ้าไม่สอดคล้องก็ไม่ถือว่าเป็น S4S มีหลายหลักคิดที่ระบุไว้ว่าเมื่อปฏิบัติแล้วจะ sustain เช่น risk management, balanced scorecard, inner development goals หลายอย่างอาจจะมีการ overlap กันได้ อจ.เอ๋ เสริมว่าไม่ได้เข้าใจ SEP concept มาก่อน เมื่อมาทำวิจัยก็พบว่ามันเหมือนหลักพุทธศาสนาเดินสายกลาง คือความถูกต้องเกิดจากการเลือกที่เป็นเหตุเป็นผล

- ดร. วิโรธธิบายเสริมว่า หากเราถามว่า risk management มันอยู่ในวัฒนธรรมองค์กรจริงหรือเปล่า ในธนาคารหลายแห่งฝ่าย risk management เป็นประชาชนชั้นสอง (2nd class citizen) ในวัฒนธรรมองค์กร เป็น inform แต่ไม่ได้เป็น substance สำคัญ ฝ่ายบริหาร หน่วยธุรกิจ (BU) จะเสี่ยงดังกล่าว
- risk management หลายองค์กร เป็น operational risk เป็น financial risk แต่ไม่ได้พูดถึง strategic risk หรือ culture risk ขององค์กร หลายองค์กรล้มเหลวที่ strategic risk หรือ culture risk ทั้ง ๆ ที่ operational risk และ financial risk ดีมาก เราดู risk management in practice ที่มีส่วนของการจัดการ strategic risk ขององค์กร การดู inner ที่ถูก translate ไปสู่การปฏิบัติ มันดูยาก
- ดร. วิโรธตีความ sustainability เป็นสองส่วนคือ sustainability ของโลก และของธุรกิจ ซึ่ง SDGs เป็น sustainability ของโลกแต่ยังไม่ได้ลงมาถึง sustainability ของธุรกิจ SEP เหมือนจะเป็น sustainability ในระดับองค์กร แต่ method ไปสู่ SDG Goal มีหลายวิธี
- SEP อาจจะเป็นหนึ่งแนวทางที่ทำให้เกิดทั้ง sustainability ของโลกและองค์กรได้ แต่เราไม่ได้เอา concept SDG มาพูดถึงในวงสนทนา เพราะ SDGs เป็น commitment ในระดับประเทศที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ แต่สิ่งที่ธุรกิจทำมันต้องสอดคล้องกับ core business ของธุรกิจโดยระบุว่าจะร้ายเป็น unintended consequences เป็น negative externalities หรือเปล่า ต้องกำจัดอันนั้นก่อนเป็นขั้นตอนแรกแล้วมาสร้าง positive externalities ที่สอดคล้องกับ core business เพื่อให้สังคมพัฒนาขึ้นไปอีก
- ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากที่ประชุมนี้คือ หลักการแบบตะวันตก แบบญี่ปุ่น หรือแบบไทย ต่างกัน ถ้าเราจะบอกว่า SEP คือหนึ่งใน management philosophy ก็ย้อนมาคิดว่าแนวทางตะวันตกทั้งหมดพูดถึงทรัพยากร คนไม่พอก็ outsource เงินไม่พอก็กู้ แต่ SEP ระบุว่าเส้นทางสายกลาง moderate
- ดร. วิโรธมองว่ามันก็เป็นการจัดการทรัพยากรเช่นเดียวกัน เมื่อเรามีทรัพยากรจำกัดเราจะจัดการอย่างไรให้ดี ส่วน morality ซึ่งเป็น interact ระหว่างคน หรือ ระหว่างคนกับสังคมก็กลายเป็นว่า กระบวนการตัดสินใจของเรามี stakeholder ก็คนในการตัดสินใจ ถ้าต้องการ maximize profit ด้วยการตัดสินใจของคนกลุ่มเดียวเท่านั้น ถ้าการตัดสินใจมีกลุ่มอื่น ๆ ด้วย เงื่อนไขการตัดสินใจก็จะเปลี่ยนไป เป้าหมายของธุรกิจก็อาจจะเปลี่ยนได้ ดังนั้นจึงคิดว่าเงื่อนไขที่เราต้องดูในการประเมินองค์กรด้วยก็คือ เงื่อนไขตัดสินใจที่เราจะพิจารณาว่า inner เขารวมใครบ้างในการตัดสินใจ รวมทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ หรือไม่ เพราะเมื่อเกิดปัญหาขึ้นการตัดสินใจขณะนั้นจะสะท้อนให้เห็นว่า องค์กรเป็นอย่างไร เพราะในสถานการณ์ปกติทุกองค์กรก็อยากที่จะเป็นคนดี แต่ในช่วง crisis

การตัดสินใจจะสะท้อนให้เห็นถึง moral และ knowledge ที่จะ transfer องค์กรไปอยู่อีกstageหนึ่ง คือดูทั้ง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

- อ วิชิตา เห็นด้วยว่าถ้าข้างหนึ่งคือ sustainability อีกข้างอาจจะมีหลายตัวที่นำไปสู่ sustainability แล้วเรากำลังจะบอกว่า SEP ก็เป็นตัวหนึ่งในนั้นด้วยอาจจะมีตัวอื่นด้วย หรือของเราเป็นแต่ของคนอื่นไม่เป็น ซึ่งก็อาจจะต้องใช้ argument มาก ดังนั้นเราจะบอกอย่างนี้ได้ไหมว่า SEP นั้นซึ่งมีปัจจัยอื่น ๆ ประกอบเช่นดูด้วย inner intention หรือจะทำ CSR ทำ risk management ก็ได้แต่ต้องมี skill set อย่างนี้ แล้วเราไปสู่ sustainability ได้เหมือนกัน เพราะถ้าเราบอกว่า SEP ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ก็จะเกิดคำถามขึ้นมาว่าแล้วทำไมจะต้องมาเลือกใช้ทางนี้
- ดร. วิโรท เสริมว่าเราไม่ได้บอกว่าหนทางสู่ sustainability จะต้องเป็น SEP แต่เชื่อว่าถ้าใช้ถูกวิธีแล้ว SEP จะนำไปสู่ sustainability outcomes ที่แท้จริงและยั่งยืนกว่าทางเลือกอื่นหลายทาง คือไม่ได้เป็นเพียงแค่อีกทางเลือกหนึ่งเท่านั้น
- ดร. ธนดา จากนิต้า มองว่า sustainability มันไม่ควรที่จะมองแค่ stockholder maximization ตามรูปแบบหรือแนวความคิดของธุรกิจโลกตะวันตก ปัจจุบันต้องมี governance ที่มี stakeholders ที่รอบด้านยิ่งขึ้น แนวปฏิบัติขององค์กรมีเป้าหมายไม่เหมือนกัน องค์กรที่คิดถึง sustainability ต้องตัดสินใจโดยคิดถึง สิ่งแวดล้อม สังคม ในระดับไหนใน คือเป้าหมายจะไปทำอะไรบ้าง ซึ่งอาจจะต้องดูเป็น spectrum หรือไม่
- บางธุรกิจก็คำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าองค์กรอื่นแต่ก็อยู่ในระดับที่องค์กรเองสร้างสมดุลได้ แต่ละองค์กรก็จะมีเป้าหมายที่ไม่เหมือนกันไม่เท่ากัน เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ cookbook ที่ระบุได้ว่าจะต้องทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่เป็นกระบวนการตัดสินใจที่มี mindset มีฐานเป็นองค์ความรู้และ moral อยู่ แล้วเราก็กลับมาดูว่าเป้าหมายขององค์กรมันตอบโจทย์เรื่องความยั่งยืนหรือเปล่าและกลับมาดูว่าการตัดสินใจของเขามีลักษณะตามกรอบ SEP อย่างที่ควรจะเป็นหรือเปล่า
- คุณกษิตแสดงความคิดเห็นว่า กรอบแนวคิด SEP ของในหลวงร.9 เกิดในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 1990s ประมาณ 3-4 ปีหลังสงครามเย็นล่มสลายและยุคโลกาภิวัตน์เพิ่มเริ่มต้น ในใจของพระองค์ท่านทรงคิดว่าแล้วประเทศไทยจะ position ตัวเองอย่างไรแล้วก็ได้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงออกมา ต่อมาในช่วงต้น ศตวรรษที่ 21 กระทรวงการต่างประเทศ ก็อยากส่งเสริมพระปรีชาสามารถของพระองค์ท่าน ทีนี้เมื่อปี 2023 Steve Young เสนอว่าทำไมไม่เอาเรื่องนี้ให้เป็นแนวทางปฏิบัติของประชาคมโลกด้วยเลยแล้วทำไมเราไม่เตรียมการตั้งแต่ตอนนี้นั้นจนถึงปี 2570 (ครบ 100 ปี พระราชสมภพพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9) โดยจะให้ เป็น UN resolution ได้หรือไม่ ในขณะที่เดียวกันกำลังทำเรื่องนี้ในระดับนานาชาติก็อยากให้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นส่วนหนึ่งของคนไทยในระดับ DNA ได้ไหม และก็ได้รับการสนับสนุนจาก ThaiBev ในการดำเนินการขับเคลื่อนเรื่องนี้ เมื่อเรามุ่งมั่นเรื่องนี้ และคิดว่าเรามีของดีอยู่ในมือ คุณกษิตคิดว่าเราไม่ต้องอาย ไม่ต้องกลัว ไม่ต้องถ่อมตัว เราเสนอรอบนี้ไปในระดับโลก ก็เท่านั้นเอง โลกก็น่าที่จะดีขึ้น ส่วนในรายละเอียดเราก็ดำเนินกันต่อไปเรื่อย ๆ

- ดร. สุขสรรค์เห็นด้วยที่ให้มอง SEP เป็นเครื่องมือ การใช้คุณธรรมกับความรู้ไปด้วยกันทำให้เกิด resilient และไม่ใช่แค่ฝ่าฟันอุปสรรคไปได้เท่านั้น แต่มันทำให้เกิดการเปลี่ยน form เปลี่ยน model ในการทำธุรกิจด้วย เช่น PlanToys หรือ SCG ก็ผ่านวิกฤตต้มยำกุ้ง มาได้องค์กรเหล่านี้เขาใช้ morality กับ knowledge ประกอบการตัดสินใจในช่วงวิกฤตอย่างไร
- เมื่อสักครู่เราคุยกันเรื่อง organization culture ตลอด ทีนี้ขอตั้งข้อสังเกตว่าเราพูดถึงองค์กรธุรกิจขนาดไหนกัน อยู่เพราะว่าความพอเพียงของ SMEs กับ องค์กรขนาดใหญ่ ต่างกัน เพราะเค้ามี resource ต่างกัน SMEs ไม่น่ามี organization culture แต่สิ่งที่ lead คือ value ของเจ้าของมากกว่า เพราะฉะนั้นถ้าจะถอดบทเรียนที่ก่อให้เกิด impact อาจจะทำสำหรับ SMEs บริษัทขนาดกลางและขนาดใหญ่ (รวมเรื่อง organization culture) อีกประเด็นคือ moderation พอเป็น SMEs เขาไม่มีทรัพยากร ดังนั้นการตัดสินใจจะเป็นอีกแบบหนึ่ง แต่ในองค์กรใหญ่ที่มีทุน มีทรัพยากร มีองค์ความรู้ อาจจะทำอีกแบบหนึ่ง
- ดร. กฤติณีกล่าวว่าถ้ากลับมาดูที่ purpose SEP เพื่อจะได้ไปสู่ better chance ที่จะทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จของการสร้างความยั่งยืนได้ “ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา” พอไปวัดตามวิธีของเราก็อาจจะมีคนไม่ชอบ ดังนั้นเราต้องมีวิธีการเช่นไม่ใช่แค่เพียงดีกับคนรุ่นต่อไป แต่อาจจะบอกว่าเมื่อธุรกิจนำแนวคิดนี้ไปใช้นอกจากจะอยู่รอดวิกฤตเศรษฐกิจแล้วธุรกิจดีกว่าเดิมได้ด้วย
- ดร. วิโรจน์สรุปว่าเราอาจจะพูด sustainability ในมิติของ “องค์กร” และในมิติของ “โลกกับสังคม” หรือเปล่า คือ SEP นำไปสู่ objective ที่ตอบโจทย์ทั้งองค์กร (นั่นคือ resilient) แล้วสังคมและโลกก็ดีขึ้นด้วย หรือเราจะโฟกัสที่ sustainability ขององค์กรคือ resilient ขององค์กร
- คุณกษิตเสริมว่า องค์กรทุกขนาดจำเป็นที่จะต้องรู้เรื่อง SEP เพราะยุคของ การบริโภคนิยมแสดงให้เห็นว่าคนหนุ่มสาวไม่สามารถบริหารรายรับรายจ่ายได้เพราะความไม่รู้ เราจะนำองค์ความรู้ SEP เข้าไปช่วยคนเหล่านี้ได้ไหม ให้เขาสามารถจัดการบริหารชีวิตประจำวันของเขาได้ และเราจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนครูที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง SEP ด้วย

สรุปประเด็นหารือ

- ดร. วิโรจน์สรุปในประเด็นเรื่องกรอบ SEP ของ S4S ค่อนข้างชัดเจน
- Sustainability เราจะเน้นเรื่องอะไร เรื่อง resilient ขององค์กร หรือในความหมายของเราจะรวมถึงการทำให้โลกและสังคมดีขึ้นด้วย “ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา” เรา subscribe ตรงนี้ไหม
- เราคุยกันว่ามันมีธุรกิจหลากหลายกลุ่ม หลายประเภท เราควรจะไปตรงไหน ซึ่งท่านกษิตแนะนำว่าภาพใหญ่มันก็ apply ได้หมด

- งานวิจัยทั้งหมดที่ผ่านมา มักจะเป็นกรณีศึกษาในระดับองค์กร ดังนั้นถ้าจะทำงานวิจัยให้เกิด impact ก็น่าจะยกระดับมามองในภาพ Macro มากขึ้น โดยอาจจะมองในระดับอุตสาหกรรมหรือ value chain จุดนี้มองเห็นสอดคล้องกัน และ application จากการทำวิจัยก็จะได้กับบริษัททุกขนาด ทุก stage ใน life cycle และแต่ละบริษัทก็มีบริบทที่ต่างกัน
- ดร. กฤตนิ เสริมว่าอยากให้ดู resilient ในระดับสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วยในมิติที่องค์กรนั้น ๆ ทำได้
- ดร. วิโรไท กล่าวว่า เราพยายามที่จะทำให้มันชัด (quantify) มากขึ้นว่าแค่ไปซื้อคาร์บอนเครดิตหรือเพียงแค่ทำรายงานเรื่อง carbon อาจจะไม่พอ เราต้องดู intention ต้องสามารถจัดการ negative externality ที่เกิดขึ้น บางที่อาจจะไม่มี negative externality แต่อาจจะมีเรื่องอื่น ๆ และต้องเห็น value ในการเข้าไปจัดการ negative externality เป็นขั้นตอนแรก และเมื่อจัดการได้แล้วก็ไปสู่การทำให้เกิด positive externality จาก core business practice ขององค์กรในสิ่งที่ทำได้ด้วย นี่จะทำให้ภาพชัดว่า core business practice นำไปสู่สังคมและโลกที่ดีขึ้น
- เราจะไม่เอา 17 SDGs เป็นตัวตั้งเพราะหนึ่งบริษัทไม่สามารถไปตอบโจทย์ทั้ง 17 ข้อได้เพราะมันไม่เกี่ยวกับ core business แต่ภายใต้ industry ที่เขาทำอยู่ ถ้าอุตสาหกรรมปรับ industry standard เพื่อลด negative externalities ก็จะไปสู่ positive contributions ได้ เช่นอุตสาหกรรมเครื่องดื่มจะพุดกันเรื่องเอาน้ำมาทำธุรกิจจะทำให้เกิด “water replenishment” ได้ (คุณต้องใจเสริม) เพราะเป็นธุรกิจที่ใช้น้ำมาก ทุกคนเห็นสอดคล้องกันว่า “ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา” คือจัดการ negative externality และสร้าง positive externality ขององค์กร เช่นการจัดการ supply chain ก็น่าจะได้ เพื่อลด negative externality และสร้าง positive externality ได้ (ดร. สุขสรณ์ เสริม)
- อาจารย์ วรรต ถามว่าตัว “ธุรกิจชนะ สังคมพัฒนา” ถ้ามันเป็น output ในสองระดับคือในระดับ micro ขององค์กร (ธุรกิจชนะ) ถ้าเรามาดูในระยะยาว ใน macro level (สังคมพัฒนา) ได้หรือไม่
- ประเด็นนี้คุณต้องใจ เห็นด้วยว่าการทำวิจัยในระดับภาพกว้าง ธุรกิจที่ใส่ใจเรื่องอื่น ๆ มันจะแข่งขันกับคู่แข่งที่มีเพียง mindset แบบทุนนิยมไม่ค่อยได้ คุณต้องใจเห็นต่าง เช่น วิสาหกิจเพื่อสังคมนั้น ในต่างประเทศมีกรณีที่ประสบความสำเร็จมากมายทีเดียวทั้งในอังกฤษ และเกาหลี ที่ในประเทศไทยไม่ค่อยเห็นความสำเร็จเพราะกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อมากกว่า
- มีคำถามว่าเมื่อเรากำหนดกรอบ definition ได้ชัดเจนแล้วและพิจารณาองค์กรต่าง ๆ แล้ว เราจะอยากให้มีองค์กรเฉพาะที่มีคุณสมบัติตรงเป๊ะกับกรอบที่กำหนดหรือว่าอยากให้มองครมมาก the more the better
- ดร. วิโรไทกล่าวว่า เมื่อเรามี definition และ strict criteria แล้วว่าอะไรใช่ อะไรไม่ใช่ ผมเห็นว่าเราควรจะมี strict criteria แล้วทำการศึกษาวิจัยดูผลที่ออกมาว่าองค์กรเหล่านั้นมี better change towards sustainability หรือไม่ เพื่อจะสร้างแรงบันดาลใจของการที่ทำเรื่องนี้ไปใช้ดำเนินการต่อแล้วทำให้เกิดการคิดเชิงลึกมากยิ่งขึ้น ที่

ผ่านมาพอกรอบมันเบลอ อะไรก็เข้าเกณฑ์ได้ การมี criteria ที่ชัดเจนดีกว่า ประเด็นต่อมาคือเมื่อได้มาแล้วเราจะเอาไปทำอะไรบ้าง เช่น วิจัย (ซึ่งไม่น่าจะยากและทำได้ทั้ง spectrum อย่างที่ ดร. ฌดาพูด) แต่ถ้าจะไปทำอย่างไรให้รางวัลองค์กรก็จะยาก

- ส่วนเรื่อง training การมี strict definition ก็จะช่วยได้ มีตัวอย่างที่ถอดบทเรียนออกมาได้ การมี strict definition เราอาจจะทำหนังสืออีกเล่มเหมือนกัน Sufficiency Thinking: A Gift from Thailand to the World อย่างนั้นก็ได้อีก ถ้าเราจะทำหนังสืออีกสักเล่มประมาณ Sufficiency for Sustainability: A Gift from Thai Companies to the World อย่างนี้ ก็จะแสดงให้เห็นได้ในหลายกรณี เช่น การที่ SMEs หรือ องค์กรขนาดใหญ่ นำกรอบ SEP ไปใช้ หรือองค์กรของประเทศอย่างธนาคารกลางก็สามารถจะทำได้ ประเด็นนี้อาจจะมาคุยกันต่อในภายหลัง
- ในด้านการขับเคลื่อน ถ้าคนในองค์กรไม่เห็นด้วยเราจะทำอย่างไร ดูเหมือน route ในการทำดี อาจอยากรวบแล้วทำดี หรือ ทำดีแล้วบังเอิญรวยขึ้นมา เช่นกรณี ยูนิลีเวอร์ ออกแชมพูขนาด small package ในตลาดอินเดีย หรือ ในกรณีโทรศัพท์เอ็มเพซา (M-Pesa) ของ Vodaphone ในเคนยา
- ดร. วิโรจน์ เห็นว่า กรณี small package shampoo ของ ยูนิลีเวอร์ในอินเดีย เป็น business model เห็นทั้งโอกาสและกำไรและตอบโจทย์คนซื้อที่ไม่มีเงิน liquidity ต่ำ ถามว่าโจทย์นี้ สังคมพัฒนาหรือไม่ อาจจะเป็นตอนตั้งต้นเพราะต่อมาก็มีบริษัทอื่น ๆ ทำตาม แต่กรณีเอ็มเพซา ของ Vodaphone ในเคนยา แรก ๆ ช่วยสังคมจริง แต่กลายเป็นบริการผูกขาด เพราะเป็นเจ้าของแรกที่กล้าลงทุน ทำให้คนในเคนยามีความสะดวกในการใช้เครือข่ายโทรศัพท์โดยเฉพาะเรื่องบริการการเงิน เพราะค่าธรรมเนียมการโอนเงินแพงมากเนื่องจากไม่มี facility สนับสนุน แต่ตอนนี้กลายเป็นว่าเอ็มเพซากลายเป็นผู้ผูกขาดและคิดราคาค่าบริการแพงมาก
- เรื่องนี้น่าเอามาทำวิจัยว่าเมื่อหากธุรกิจชนะแล้วสังคมพัฒนาได้หรือไม่กรณีอย่างประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย กรณีที่มันออกมาจากสังคมพัฒนาเพื่อนำไปสู่ธุรกิจชนะมันไปจบอย่างไร หรือพวกที่เริ่มจากธุรกิจชนะแล้วไปสู่สังคมพัฒนาซึ่งเป็นธรรมชาติมากกว่าไปจบอย่างไร หรือจะป้องกันอย่างไรที่เมื่อสังคมพัฒนาแล้วธุรกิจชนะชนะชนะอย่างเดียวนั้นเหมือนกรณีเอ็มเพซา
- กรณีนี้คุณต้องใจบอกว่า กรณีทั้งสองที่เราคุยกันไม่น่าจะใช้ SEP น่าจะเรียกว่าเป็นการสร้างตลาดใหม่กับคนที่มีรายได้น้อย
- ดร. วิโรจน์สรุปว่ากรณีอย่างนี้หากถามว่าเป็น sustainability หรือก็ยังไม่เป็นที่น่าสงสัยอยู่ต่อไป แต่ถ้าดูจาก intention แล้วถามว่าเป็น SEP หรือไม่ อาจจะไม่ใช่
- คุณกษิตมองว่า กรณีเหล่านี้รวมทั้งกรณี micro-credit ของ ยูนิลีเวอร์ที่บังคลาเทศ จริง ๆ มันเป็นภาระของภาครัฐก็มีส่วนที่จะแก้ไขทำให้ยุติธรรมได้

- ดร. พิธลภา แสดงความเห็นว่ารอบความคิดนี้ solid และสวยแล้ว ใช้ได้กับองค์กรทุกขนาด แต่องค์กรแต่ละประเภทอาจต่างกัน ต้องไปขยายเรื่อง value และปรับเรื่อง culture ดร. สุขสรรค์เสริมว่าในเรื่อง value นั้น มันขยายไปถึง stakeholder ด้วย เช่นเรื่องความขยันหมั่นเพียรเมื่อไปถึง stakeholder ด้วย สังคมก็ยิ่งพัฒนาไปใหญ่
- ดร. ฉัตรชัย จาก CMMU แสดงความคิดเห็นว่า จากประสบการณ์ได้ร่วมทำวิจัยเรื่อง SEP กับองค์กรระดับ SMEs กับ ดร. สุขสรรค์ ในกรณีของบริษัทแปลนทอยส์ ดร. ฉัตรชัยเห็นว่าองค์กรเป็น natural sustainability organization ตั้งแต่แรกตั้ง โดยผู้ก่อตั้งที่อยากจะทำของเล่นที่ดีสำหรับเด็ก และเรามีกรณีตัวอย่างมากในองค์กรทุกขนาดที่ในที่สุดแล้วเราจะนำมาเป็นตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางการมาตรฐานในการประเมินองค์กรยั่งยืนต่อไปได้
- Sufficiency concept ของเอเชียกับของโลกตะวันตก ฝั่งโลกตะวันตกมองว่า sufficiency เป็น means เป็นวิธีการที่จะไปถึง sustainability แต่ตะวันตกไม่ได้มองเรื่อง mindset เท่าใด ซึ่งเรากำลังพูดกันอยู่เดี๋ยวนี้ เขาไม่ได้มองเรื่อง morality กับ knowledge แล้วเกิด resilient ด้วย morality ก็มีหลายรูปแบบด้วย
- ดร. สุขสรรค์เสริมว่า sufficiency ฝั่งตะวันตกเน้นเรื่องการใช้ resource จึงมี concept เรื่อง de-growth ออกมาของไทยเป็น resilient growth วิธีการคิดเรา not too much & not too little ของตะวันตกเน้นแต่ not too much ด้านเดียว
- ดร. วิโรทสุรว่า คราวหน้าอยากให้เล่าสู่กันฟังเรื่อง literature review ที่ อจ. นก และ อจ. สุขสรรค์ทำ ถ้าวันนี้เรามีเลนส์ S4S 2 ข้าง โดยเลนส์ซ้ายเป็น sufficiency เลนส์ขวาเป็น sustainability แล้วมาตีเบตเคสต่าง ๆ ดูว่ามัน S4S จริงหรือเปล่า มันอาจจะ sustainability แต่ไม่ใช่แบบของเรา หรืออาจจะไม่เป็น sufficiency เพราะฉะนั้นเลนส์นี้ก็ตกไปก็ได้ หรือถ้าองค์กรไหน Sufficiency ดีก็อาจจะทำให้ Sustainability ดีขึ้นอีกก็ได้ ถ้าเรามีตัวอย่างเยอะก็จะทำให้ความคิดเราตลกผลึกมากยิ่งขึ้น แล้วเราก็จะบอกความแตกต่างของ S4S จากแนวคิดอื่น ๆ อย่งไรในมิติไหนบ้าง และนี่จะเป็น joint contribution ที่สำคัญมากในการขับเคลื่อนเรื่องพวกนี้
- ดร. วิโรท เสนอว่าอีก concept ที่พูดถึงเรื่อง resilient ปัจจุบันมีประเด็นเรื่อง adaptability มีความสำคัญมากขึ้น จากการที่โลกเปลี่ยนแปลงมาก เรื่อง adaptability ภาคธุรกิจเริ่มกลับมาพูดถึงกันมากขึ้น เพราะพอพูดถึง risk management มองว่ามันองค์กรมีแนวโน้มที่จะ tend to be conservative, tend to be informed risk taking เพื่อนำไปสู่ adaptability ดร. สุขสรรค์เสริมว่าเวลาพูดถึง resilient น่าจะมีเรื่อง adaptive and buffering capability ด้วยเช่นกัน

วาระที่ 2 Research Proposal Session: Sustainability Impact Assessment & Reporting

- ทีมศศินทร์เสนอข้อเสนอโครงการวิจัย เรื่อง Sustainability Impact Assessment & Report โดยต้องการเน้นเรื่องตัววัดผลซึ่งต่อเนื่องจากงานวิจัยที่เคยดำเนินการมาก่อน โดยตัววัดผลจะขยายให้ครอบคลุมตัววัดผลในระดับ Macro และด้าน Marketing และ ด้าน Human Resources ด้วย

- ตัววัดผลนี้ตั้งมาจาก GRI standard version 2018 มา map ดูว่า element นี้กับ SEP มัน overlap กันอย่างไร และให้คะแนนไว้ใน 5 elements ของ SEP ด้วย A.I. text-based software ซึ่งเขียนโดยโปรแกรมเมอร์คนไทย โดยงานนี้จะเริ่มด้วยการวิจัยจากข้อมูลในประเทศจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET และตลาดหลักทรัพย์ MAI โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานประจำปีและ sustainability report รวมทั้งหมดประมาณ 2,400 ไฟล์ มาวิเคราะห์และสรุปเป็นรายงานวิจัย
- ดร. วิโรทแสดงความเห็นว่างานวิจัยตัวนี้เป็นการทำโครงสร้างเอาไว้และสามารถดำเนินการทำวิจัยต่อไปในอนาคตได้ ไม่ได้จบแค่การทำวิจัยกับข้อมูลเท่านั้น ถ้าปรับ proposal มาทางนี้น่าจะขอการสนับสนุนจากทางตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้
- ประเด็นที่ 2 งานวิจัยนี้จะกลับไปใช้มิติ S4S ที่เราคุยกันหรือไม่ อีกประเด็นเรื่องการลงไปดูถึง value และ intention ซึ่งดูจากตัวหนังสืออย่างเดียวไม่ได้ อาจจะต้องมีการสัมภาษณ์ ดังนั้นหากเราทำกับเฉพาะ SET100 จะดีหรือไม่ เพราะถ้าทำกับบริษัทจดทะเบียนทั้งหมดอาจจะเกิดปัญหาข้อมูล trash in trash out ได้ โดยอาจจะฟิลเตอร์ด้วย CMDF ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้
- ทางทีมศึนทร์อธิบายว่าก่อนจะต้องวิเคราะห์ keyword ผ่านความเห็นของผู้เชี่ยวชาญก่อน ส่วนการทำข้อมูลจำนวนน้อย SET100 หรือทำทั้งหมดทุกบริษัท ถ้าตั้งใจจะเผยแพร่ทั่วโลก scale ของงานสำคัญ SET100 อาจจะน้อยไป

ประเด็นเรื่องการทำหนังสือ Sufficiency for Sustainability

- ดร. วิโรทเปิดประเด็นเรื่องการทำหนังสือ เรื่อง S4S ว่าแต่ละท่านมีความเห็นอย่างไร เพราะหากเห็นตรงกันว่าควรจะทำจะได้ใช้เวลาเตรียมการได้อย่างเหมาะสมต่อไป อาจจะลองพูดคุยกับคนที่เคยทำหนังสือเล่มก่อนหน้านี้คือ หนังสือ Sufficiency Thinking

วาระที่ 3 การรายงานความก้าวหน้างานจากคณะกรรมการด้าน Advocacy

- ดร. วิโรท ไปคุยกับปลัดกระทรวงการต่างประเทศอีกครั้ง โดยท่านปลัดฯ ได้มอบหมาย อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศที่มีกองงานที่ทำเรื่อง sustainability อยู่โดยเฉพาะ กระทรวงการต่างประเทศพูดถึงกิจกรรมที่อยากจะทำในสามปีข้างหน้า เช่น เว็บไซต์ SEP แต่ ณ ตอนนี้อยู่ข้อมูลน้อยมาก ดังนั้น input ต่าง ๆ จาก S4S Alliance นี้ก็อาจจะช่วยได้
- ดร. วิโรทแจ้งด้วยว่าประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเรื่อง Pact for the Future กระทรวงการต่างประเทศก็อยากหา position ของประเทศไทยเพื่อไป contribute ให้กับ discussion ของ Pact for the Future นี้ ดร. วิโรทแจ้งไปว่าหากทางกระทรวงฯ อยากได้นักวิชาการทาง S4S alliance ก็ยินดีสนับสนุน

- ในส่วนของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้นซึ่งเป็นทีม secretariat ของการประชุม Worldbank IMF ในปี 2026 ที่ประเทศไทย ธปท. ให้ความสนใจ S4S มาก กำลังมองหาแนวทางของ theme อยู่ เขาขอคุยรายละเอียดในอีกสองสัปดาห์ข้างหน้าว่าจะเอาเรื่อง S4S ใหม่ในมิติไหน
- ส่วนทางเครือข่ายซีเมนต์ไทย คุณรุ่งโรจน์ (อดีต CEO SCG) ท่านสนใจมากเช่นกัน ดร. วิโรจน์จะพบผู้บริหารของ SCG ในอีกราวสองสัปดาห์เช่นกัน ดร. วิโรจน์แจ้งด้วยว่า ท่านองคมนตรี ศ. นพ. เกษม วัฒนชัย ก็ให้ความสนใจเช่นกัน
- มีอีกกิจกรรมหนึ่งคือ ประเทศไทยโดยจังหวัดภูเก็ตจะเป็นเจ้าภาพ Global Sustainable Tourism Conference (GSTC) ในเดือนเมษายน 2569 ซึ่งเป็น platform เขาก็อยากได้ content ที่เราก็จะปล่อยของได้ เพราะแนวทางจะไปเป็น sustainable destination มากกว่า sustainable hotel
- อีกส่วนคือ The Cloud กำลังทำ sustainable supply chain ของ tourism ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแต่เป็นระดับ SME ระดับชาวบ้าน (ไม่เกี่ยวข้องกับงาน GSTC ของภูเก็ต) ไปดูว่าในระดับนั้นเรามี sustainable supply chain อย่างไร เรื่องอาหาร วัตถุดิบในพื้นที่ ดร. วิโรจน์แจ้งว่าถ้าท่านไหนสนใจก็สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้
- คุณกษิต ถามว่าเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลใด ๆ ที่ระบุเรื่องจะนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินงานในแผนบริหารราชการแผ่นดิน แต่ก็ไม่เห็นเป็นขึ้นเป็นอันเสียที คุณกษิตถามว่ามันควรจะอยู่ที่สภาพพัฒนา หรือองค์กรไหน เพราะตอนนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์รองรับเรื่องนี้นะ เราจะทำอย่างไรให้สิ่งที่เรานี้ให้เป็นวาระแห่งชาติได้ เพราะในการเมืองไม่มีเจ้าภาพเรื่องนี้
- ดร. วิโรจน์ตอบท่านกษิตว่ามีความริเริ่มในหลาย ๆ จุด ทั้ง Steve Young ศคินทร์ รวมทั้งทางที่ CMMU ที่นี้ ที่มีศูนย์วิจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง มีการให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาเอก ดร. กฤตินี ก็ทำวิจัยด้านนี้มาเกือบ 20 ปี ดร. วิโรจน์ อยากเห็น platform ที่เชื่อมโยงภาคส่วนต่าง ๆ ที่เห็นร่วมกัน เห็นประโยชน์ตรงกันในเรื่อง S4S นี้ และทำให้ platform นี้มีชีวิตเป็น open platform โดยอย่างน้อยต้องมี common definition ที่จะทำเพื่อไม่ให้มันถูก dilute ไปในระหว่างทาง และหวังให้ common platform นี้ได้ไปช่วยเติมเต็มเป็น jigsaw ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อให้เราสามารถ control message ได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งก็อาจจะมีแพลตฟอร์มหลาย ๆ อันก็ได้ แต่ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นคือพอทำใหญ่แล้ว message ถูกบิดเบือนไประหว่างทาง แล้วก็เกิดการด้อยค่าของ SEP ไปโดยไม่ได้ตั้งใจ
- เราเริ่มจากคณาจารย์ที่สอนด้านการบริหารธุรกิจกลุ่มนี้ก่อน มีกลุ่มอื่น ๆ อีกหลายกลุ่มที่อยากให้เราทำเรื่องอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเกินกำลังของเรา แต่เราก็มินต์ที่จะเอาสิ่งที่มีไป contribute แต่ไม่อยากทำให้โฟกัสตรงนั้นมันกระจัดกระจายแล้วก็มีปัญหา หลายท่านบอกว่าอยากจะชวนคนอื่นเข้ามาช่วยอีกมากมาย แต่ดร. วิโรจน์เห็นว่าในช่วงเริ่มตั้งขึ้นนี้เราควรทำให้มันชัดเจนก่อน แล้วก็สามารถทำงานกับท่านอื่น ๆ ในกลุ่มที่กว้างมากขึ้นได้

วาระที่ 4 การรายงานผล และ ข้อเสนอโครงการ (proposal) จากคณะทำงานด้าน Executive Training

- ยังไม่มีความคืบหน้าแจ้งที่ประชุมเพิ่มเติม

วาระที่ 5 การสรุปการประชุม เพื่อวางแผนการดำเนินงานในลำดับถัดไปและมอบหมายงานให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การนัดหมายการประชุมครั้งต่อไป

- ที่ประชุมเห็นชอบให้นัดประชุม Sufficiency for Sustainability Alliance Roundtable ครั้งที่ 4/2567 เป็นวันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2567 เวลา 14.00 น.-17.00 น. ที่ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนวิภาวดีรังสิต

ปิดการประชุม เวลา 16:10 น.

บันทึกการประชุมและสอบทานโดย

คุณพรรณภา ปรัชญาวรานนท์ (เลขาคณะทำงาน)